

100 éves a népfőiskola – értékek, vidékfejlesztés, borászat. Megyei Értékmustra és Vásár

Széleskörű hazai és határon túli, társadalmi és intézményi összefogással a 100 éves magyar népfőiskolai mozgalom emlékeztére és tiszteletére konferenciát és értékmustrát szervezett a Nemzeti Művelődési Intézet Baján, a Városháza Dísztermében és a Szentháromság téren. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Lezsák Sándor a Magyar Parlament alelnöke, Zsigó Róbert a Földművelésügyi Minisztérium élelmiszerlánc-felügyeletéért felelős államtitkára, Szakáli István Lóránd hungarikumokért felelős helyettes államtitkár, Földművelésügyi Minisztérium és Polyák Albert a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója.

A magyar népfőiskola fennállásának 100. évfordulója alkalmából tartottak konferenciát a városháza dísztermében a VII. Bajai Újbor Fesztivál és a Gemenc Természeti Napokkal egy időben. A rendezvény az „Értékek, vidékfejlesztés, borászat” összefoglaló címet kapta. Az előzetes tematikának megfelelően érdekes, a téma egészét átfogó, informatív előadások hangzottak el a konferencián.

A program időszerűségét és a hely kiválasztását a kerek évfordulón túl az is alátámasztotta, hogy a 100 népfőiskolai mozgalom talán első, de mindenképpen egyik fő vonulata Bajszentistvánról indult el, és Bellosics Bálintnak, a főiskola akkori igazgatójának nevéhez köthető. Erről beszélt

a konferencia felvezetésében az első előadó, Dr. Fábián Borbála történész, helytörténet-kutató korabeli újságcikkek segítségével.

A jelen helyzetről Lezsák Sándor, a Lakiteleki Népfőiskola alapítója beszélt, kifejtve, hogy nem csak országosan, hanem a teljes Kárpát-medence szintjére szeretnék kiterjeszteni a hálózatot. – *Ember nélkül semmi nem lehetséges, intézmény nélkül semmi sem tartós* – emelte ki az alelnök úr, utalva arra, hogy a hálózat ma már valódi rendszerré vált, átfogva a helyi közélet csaknem valamennyi területét, és csak a Lakiteleki Népfőiskola mintegy félszáz személy számára biztosít munkát. Egyelőre gondot jelent a határon túli magyar térségek értékeinek számbavétele, ennek érdekében azonban egyetemisták részvételével szerveznek kutatócsoportokat, akik kérdőívezzve, interjúkat készítve bejárják a különböző vidékeket, ennek köszönhetően pedig hamarosan elkészül a Drávaszög-szlavóniai értéktár. Lezsák Sándor az alkalomhoz illő ajándékot, Bellosics Bálint 1896-os tusrajzát vehette át Kovács Csaba önkormányzati képviselőtől.

Már működő és többéves múlttal rendelkező népfőiskolai kezdeményezések is bemutatkoztak, azt példázva, hogy míg egyes (határon túli) vidékeken a népfőiskola a magyarság megtartásának egyik leghatékonyabb eszköze, addig itthon főként a közösségépítésben játszik nagy szerepet.

Csikos Sándor Vajdaságból, Kupuszinából (Bácskertes) érkezett, és a 2011-ben indult mozgalmat mutatta be: anyanyelvpoló csoportot és magyar nyelvű hétvégi óvodát működtetnek, képzéseket, előadásokat, könyvbemutatókat tartanak, a gyermekeknek játszóházat szerveznek, és egy néprajzi gyűjteményt is létrehoztak a helyi értékek feltárására, megőrzésére. Nagykátán a KALOT mozgalmat indították újra, 1998 óta szerveznek hagyományörző programokat, táborokat a Tápió vidéken Németh Mária országos KALOT-főtítkár beszámolója szerint.

A hungarikumok és helyi értékek feltárására irányuló törekvéseket Szakáli István Lóránd, a Földművelésügyi Minisztérium helyettes államtitkára ismertette. Elmondta: a hungarikum mozgalom új fázisába érkezett, ebben a kormányzati ciklusban nagyobb figyelmet fordítanak rá, külön főosztályt is létrehoztak a munka megkönnyítésére, amely nagy felelősséget jelent. – *Ismerjük meg értékeinket, legyünk büszkéek rájuk, tudjuk, kik vagyunk, mit érünk és mit adtunk eddig Európának, csak így tudjuk elfoglalni a minket megillető helyet Európa és a világ népei között* – fogalmazott a helyettes-államtitkár. Elmondta: jelenleg 261 megyei értéket tartanak nyilván, ez a szám azonban szinte napról napra növekszik, a hungarikumok gyűjteményében pedig mostanáig 41 kiemelt nemzeti érték kapott helyet. Ezek nem

csak nemzeti önbecsülésünk megtartásában játszanak fontos szerepet, de konkrét külgazdasági és turisztikai haszonnal is bírnak, s az országműzs szemponjtájából is fontosak.

Polyák Albert, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója a tudás értékteremtő erejéről értekezett, kifejtve, hogy bár Magyarország méltán büszkélkedhet tudósaival és művészeivel, a közkultúra ügye ennél jóval bonyolultabb. A tudás egy folyamat része, az ismeret megszerzésének egyik fázisa. A tanulás nem lehet lezárt folyamat: élethosszig tart, ennek pedig csak egy része az iskola.

Az értékszemléletű vidékfejlesztésről, annak jelentőségéről Horváth Mariann, a HBF Hungarikum Kft. vezető tanácsadója, valamint Kecskésné Losonczi Gabriella ügyvezető tartott ismertetőt. Nézetük és tapasztalataik szerint a vidék fejlesztése kiemelten fontos, mivel Magyarország területének 80%-a vidékies térség, és a lakosság 50%-a ott él. A vidék egészségesebb, természetközeli életet jelent, biztosítja a természeti és épített környezeti értékek megóvását, az egészséges élelem megtermelését, a megújuló energiaforrásokat. A fejlesztéshez szükséges az értékek élménnyé alakítása, projektbe foglalása. A gondolathoz kapcsolódva az előadók bemutatták a Reformok 2.0 elnevezésű programot.

Zsigó Róbert államtitkár leszögezte, hogy a helyi hagyományok és a kistermelés is a kultúra szerves részét képezik. – A mozgalom alapja a dédszüleink, nagyszüleink tudása. Fontos, hogy minél többeknek hívjuk fel a figyelmét a helyi gazdálkodás hasznára – emelte ki az előljáró, említve az élelmiszerlánc rövidítésének szándékát. Ennek lényege, hogy a helyben megtermelt alapanyagot minél közelebb használják fel, ez

egyfajta élelmiszer-biztonságot is jelent. A kormány célja, hogy minél több magyar család asztalára kerülhessen jó minőségű, egészséges, biztonságos magyar élelmiszer, hiszen több felmérés is bizonyítja, hogy az emberek ma már egyre jobban megbíznak a helyi termékekben.

Igazi sikertörténetet prezentált Koch Csaba, a Duna Borrégió elnöke, az Év Pincészete díj és több rangos elismerés büszke tulajdonosa, aki a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának a magyar bor presztízsét emelő törekvéseiről is beszámolt. Több díjat is kiosztottak, majd röviden bemutatkozott néhány az Újbor Fesztiválra meghívott pincészetek közül: a kunsági Gál Szőlőbirtok és Pincészet képviselőjében Gálné Dignisz Éva ismertette 11 éves munkásságukat, a kiskőrösi Szentpéteri Borpincét Szentpéteri Attila mutatta be, a tokaji Monyók Pincészetéről pedig Monyók József szólt.

A nagyszabású konferencia igazi premierrel zárult: a megyében elsőként itt mutatták be a Megyei Értékek című kiadványt. Dr. Bankó Ágnes, a Megyei Közgyűlés aljegyzője összefoglalta azt a feltáró munkát, amelyet március óta végeztek, és amelyek köszönhetően sikerült 60 értéket bemutatni, kötetbe foglalni. A kiadványt bővíthetőre tervezték, így újabb ajánlások, jelölések esetén további értékek is bekerülhetnek a gyűjteménybe. A konferencia résztvevőit meg is ajánlékozták egy-egy példánnyal, majd a szakmai előadásokkal töltött délelőttöt követően a résztvevők megtekintették a Szentháromság téren felsorakozott helyi és vendégtermelők színpompás kínálatát, valamint elhelyezték ujjlenyomatukat a bajai városháza előtt kiterített Magyar Érték térképen.

A délelőtti program után a résztvevők sajtótájékoztatót számoltak be

a konferencia főbb pontjairól. Zsigó Róbert államtitkár a kistermelők piacra jutásának lehetőségeiről, segíteséről beszélt. A célok közé tartozik, tette hozzá, hogy minél több ember tudjon megélni a mezőgazdaságból, és minél több magyar család asztalára kerüljön biztonságos, egészséges, kiváló minőségű magyar élelmiszer.

Minél több helyi érték az értéktárba, illetve a megyei értéktárba kerüljön be. Fel tudtuk hívni arra a figyelmet, hogy milyen fontos a kistermelők helyzete, hogy minél többen elhiggyék, hogy érdemes a mezőgazdasággal foglalkozni. A mezőgazdasági kormányzat 2010 óta azon az értékalapon áll, hogy megpróbálja a vidéket fejleszteni, azon értékek alapján, amelyek megvannak.

A legörömtelibb pedig az, hogy a bajai halászlé, mint olyan, mint bajai halászlé, az ebben a piramis létben, ami a hungarikummá válás csúcását jelenti, a második szinten szerepel már, tehát a bajai halászlé bekerült a magyar értéktárba, ez a hungarikummá válásnak az előszobája.

Szakáli István Loránd agrárfejlesztésért és hungarikumokért felelős helyettes államtitkár kifejtette: *ővni kell a gazdálkodási tradícióinkat, a néphagyományokat, szüreti szokásainkat, mert ezek az alkalmak teszik élővé és összetartozóvá a helyi közösségeket. A helyettes államtitkár hangsúlyozta, a hungarikum mozgalomnak az a célkitűzése, hogy az értékeink megbecsülésével hozzájáruljon önbecsülésünk és elismertségünk növeléséhez, hogy elfoglaljuk méltó helyünket a világ nemzetei között. Hozzátette: büszkének kell lennünk kiváló minőségű termékeinkre, kultúránkra, szellemi nagyjainkra, csodálatos természeti adottságainkra és épített örökségünkre. Szakáli István Loránd a települések helyi nemzeti értékeinek fontosságára hívta fel a figyelmet. Szavai szerint az értékmentő munka, a kutatás, gyűjtés és rendszerezés visszahat az azt végző közösségekre. Arra is kitért, hogy a közös cél és feladat közelebb hozza egymáshoz a települések lakóit és generációit, miközben régi történetek elevenednek meg, kapcsolatok újulnak meg.*

Polyák Albert, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója a tudás szükségességéről, értékteremtő

erejéről beszélt. – *Elfelejtődtek azok a hagyományos értékek, amit nagyapáink, dédapáink tudtak, ezeknek a társadalmi környezete, azok a fajta cselekvési módok, szaktudások, amelyek egy gazdaság fenntartásához szükségeltetnek, ezeket kell újra előhívunk, ennek feltételeit kell megteremteni.*

Fercsák Róbert, Baja város alpolgármestere megemlítette a sajtótájékoztatón: csak kevesen tudják, hogy 100 éves a népfőiskola, s hogy létrejött Bajához kötődik. Elmondta azt is, hogy a Megyei Értéktár kiadványában helyet kapott a bajai halászlé és a városháza épülete is, és ezt először itt mutatták be a nagyközönségnek.

Hogy miből is állt a helyi és vendégtermelők színvonalas kínálata, azt a rendezvény képei híven mutatják, de álljon itt egy kis szóbeli kiegészítés az Aranyhomok kistérségi társulás beszámolójából:

„A Baján megrendezett Megyei Értékmustra és Vásáron jártunk múlt hétvégén a „Háztájit az asztalra!” vásársorozattal. A felkérést a Nemzeti Művelődési Intézet Bács-Kiskun Megyei Irodájától kaptuk, hogy képviseljük a Kecskeméti Kistérséget. A térségi tanyai termék és kézműves vásárunkon széles kínálatot sorakoztattunk fel a termékek legjavából. A gazdák igazi házias ízeket, a kézművesek autentikus munkáikat kínálták, sőt ezúttal bőven jutott kóstolóból is az érdeklődők számára.

Ezen a megyei szintű, nagyszabású seregszemlén nemcsak Kecskemét és térségéből érkezett gazdák, kézművesek árulták a portékáikat, hanem

a bajai és a kalocsai hagyományok is bőséggel megmutatkoztak. A lekvárokból, fajtamézektől, méhészeti termékekből, fürjtojásból, laskagombából, hidegen sajtolt olajokból nem volt hiány, de a vásárbán találhattak a piac vendégei mézeskalácsot, grillezést, csuhéból és fadaragással készült dísz tárgyakat, cserépedényeket, fűszereket, bort és pálinkát, láthattak csipkekészítést, hímzést és foltvarrást.

A megyei értékmustra mellett rengeteg program várta a látogatókat, többek közt ezúttal sem maradhatott el a szüreti felvonulás, valamint a VII. Bajai Újborfesztivál keretében bemutatkoztak a Hajós és Bajai borvidék díjnyertes borászai is. További kiemelkedő szakmai programnak kínálkozott a 100 éves a Népfőiskola címet viselő konferencia, ahol többek közt azt is megtudhattuk, hogy a Megyei Értéktárba került a bajai halászlé. A színpadon pedig a környék magyar és nemzetiségi folklórjából ízelítőt nyújtó hagyományörző produkciók kora délutántól napnyugtáig zajlottak.

Megtiszteltetés volt számunkra ez a meghívás, köszönjük a szép napot a szervezőknek és az összes résztvevőnek.”

A program sokszínűségét, Bács-Kiskun megye kifogyhatatlanul gaz-

dag és színes kulturális örökségét szépen példázza az alábbi – korántsem a program teljességét felölelő – kulturális kínálat, amely minden érdeklődő számára élményt, tanulási-szórakozási lehetőséget nyújtott.

Bácskai Ízek Kavalkádja:

Ételek, amelyeket megkóstolhatunk: bajai halászlé, köcsögös bab, szeremlei borsos kalács, csíptetett dévér fokhagymás tejfölös mártással, füstben sült dunai halak, vadételek.

Kulturális kínálat:

Nemzetek össztánca – szüreti felvonulás – trófea kiállítás (gímszarvas, őz, vaddisznó), hullajtott agancsok, preparátumok – kiállítás az alkotótábor festményeiből – a Gemenci Erdei Vasút modelljének bemutatása (Pécsi Gyors Vasútmodellező Klub) – kiállítás a Gemenc Zrt. közjóléti beruházásaiából – lézeres lövészet – kézműves foglalkozás – természetismereti játékok – vadászkutya bemutató – simogató – halászhalókötő bemutató – vadétel kóstoltató – bor és méz kóstoló – népművészeti bemutató és vásár – hagyományörzők, művészeti csoportok bemutatói.

Elismerés és köszönet illeti a széleskörű, több szektort átfogó hazai és határon túli együttműködés partnereit (a teljesség igénye nélkül): Baja Város Önkormányzata, Baja Marketing Kft., Aranyhomok Kistérségi Társulás Kecskemét, Kalocsa TDM, HBF Hungaricum kft., Lakitelek Népfőiskola, Duna–Tisza közti Népművészeti Egyesület, Erdőszentgyörgy (Székelyföld) Város Önkormányzata, Kupusztina (Szerbia) Népfőiskolai Társasága, a megye, Baja város és környékének települései, alkotói, termelői.

Forrás: Bácskai Napló és baja.hu

IMRE KÁROLY több mint harminchárom éve dolgozik népművelőként. Munkáját Soltvadkerten kezdte, majd a Keceli ÁMK közművelődési igazgatóhelyetteseként dolgozott. 1992-től 1999-ig a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Pedagógiai és Közművelődési Intézetének igazgatóhelyettese, majd a Közművelődési Intézet megalakulása óta igazgatója. 2011-ben Bessenyei György-díjjal tüntették ki.

